

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม
2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการทดลองมีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่าก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมาจากครอบครัวหย่าร้างและมีคะแนนสัมพันธภาพต่อบิดาหรือมารดาดำกว่าระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาและสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 16 คน และทำการสุ่มเป็น 2 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 8 คน แล้วจึงทำการสุ่มอีกครั้งว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคล

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลอง (true experimental design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, หน้า 62-63) แบบที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่มและมีการสอบครั้งแรกกับสอบครั้งหลัง (randomized control group pretest posttest design)

1. ก่อนการทดลอง เริ่มวันที่ 29 กรกฎาคม 2545 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างโดยสำรวจจากทะเบียนประวัติของนักเรียนจำนวน 52 คนทำแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งปรับปรุงจากแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูก ของ นวรัตน์ ศรีรัฐเพชร (2539) เพื่อหานักเรียนที่มีคะแนนสัมพันธภาพต่อบิดาหรือมารดาต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา และสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายนักเรียนจำนวน 16 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเข้ากลุ่มการทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน คะแนนของกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (pretest)

2. การดำเนินการทดลอง เริ่มวันที่ 22 สิงหาคม 2545 ถึง วันที่ 27 กันยายน 2545 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองแก่นักเรียนในกลุ่มทดลองดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการเรียนการสอนตามปกติ

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวชุดเดียวกับก่อนการทดลองในวันที่ 28 กันยายน 2545 เพื่อเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังการวิเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้ปรากฏดังต่อไปนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการทดลองมีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่าก่อนการทดลองมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

อภิปราย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมุติฐานดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ทั้งนี้เพราะการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพ ทำให้สามารถใช้ภาวะตัวตนได้อย่างเหมาะสม สามารถเรียนรู้การใส่ใจประเภทต่าง ๆ เลือกใช้การใส่ใจที่เสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีและสามารถแสดงความใส่ใจต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม การได้เรียนรู้การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เข้าใจถึงวิธีการติดต่อสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี รู้ถึงเกมทางจิตวิทยาช่วยพัฒนาให้นักเรียนแสวงหาการใส่ใจที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงการเล่นเกมทางจิตวิทยา การเรียนรู้การวิเคราะห์ทัศนคติช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ความไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนสามารถมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่นได้ ทั้งนี้จะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพตามตัวแปรของสัมพันธภาพในครอบครัวเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองจากตารางที่ 3 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความคุ้นเคยสนิทสนม คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความเชื่อถือไว้วางใจ คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความผูกพันรักใคร่ คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความสอดคล้องในสิ่งที่ปฏิบัติต่อกัน เพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ระดับปานกลางเป็นเกณฑ์ระดับมากทั้ง 4 ด้าน เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการให้คำปรึกษาตามปกติในตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองจะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความคุ้นเคยสนิทสนม คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความเชื่อถือไว้วางใจ คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความสอดคล้องในสิ่งที่ปฏิบัติต่อกันยังคงอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางคงเดิม มีเพียงแต่คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพด้านความผูกพันรักใคร่เพิ่มจากเกณฑ์ระดับปานกลางเป็นระดับมากเพียงด้านเดียวเท่านั้น ซึ่งชี้ว่าการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถพัฒนาสัมพันธภาพของนักเรียนกับบิดาหรือมารดาให้ดีขึ้นได้ จากตารางที่ 5-6 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพก่อนและหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ เสนาะ ดิยาวัว (2541, หน้า 8) กล่าวถึง การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะช่วยให้รู้ธรรมชาติของคนที่แตกต่างกันมีสภาวะทางจิต 3 อย่าง คือ ความ

เป็นเด็ก ความเป็นพ่อแม่ และความเป็นผู้ใหญ่ ภาวะทั้ง 3 นี้จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการติดต่อระหว่างบุคคลซึ่งเมื่ออยู่คนเดียวจะไม่รู้ ผลก็คือทำให้คนรู้ว่าความคิดและความรู้สึกที่ตนแสดงออกนั้นมีผลโดยตรงต่อการทำงานและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งการเปรียบเทียบผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสาขชล พงศ์พานานาญเวช (2537) ศึกษาถึงนักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ดีกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ และผลการวิจัยของ นฤมล จันทร์แสงไทย (2541) ศึกษาถึงผลการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเยาวชนที่เสพยาบ้า พบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนบุคลิกภาพ (P-A-C) ด้านความเป็นผู้ใหญ่สูงกว่าเยาวชนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการทดลองมีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่าก่อนการทดลองมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลังการทดลองมีสัมพันธภาพกับบิดาหรือมารดาสูงกว่าก่อนการทดลอง จากตารางที่ 3 แสดงคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพตามตัวแปรของสัมพันธภาพในครอบครัวเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง คะแนนเฉลี่ยด้านความคุ้นเคยสนิทสนมของนักเรียนกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ระดับปานกลางเป็นระดับมาก คะแนนเฉลี่ยด้านความเชื่อถือไว้วางใจของนักเรียนในกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ระดับปานกลางเป็นระดับมาก คะแนนเฉลี่ยด้านความผูกพันรักใคร่ของนักเรียนในกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ระดับปานกลางเป็นระดับมาก คะแนนเฉลี่ยด้านความสอดคล้องในสิ่งที่ปฏิบัติต่อกันเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ระดับปานกลางเป็นระดับมาก ซึ่งให้เห็นว่าการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถพัฒนาสัมพันธภาพของนักเรียนกับบิดาหรือมารดาให้ดีขึ้นในทุกด้านทั้งด้านความคุ้นเคยสนิทสนม ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านความผูกพันรักใคร่ และด้านความสอดคล้องในสิ่งที่ปฏิบัติต่อกัน และจากตารางที่ 7 แสดงคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพหลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับอาภา จันทรสกุล (2535, หน้า 8) ที่กล่าวถึง การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะทำให้นักเรียนเข้าใจตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงปรับปรุงบุคลิกภาพได้อย่างมีเหตุผลทำให้มีปฏิสัมพันธ์การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นเป็นไปในแง่ที่ก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี ทั้งนี้การเริ่มปรับเปลี่ยนที่ตัวนักเรียนจะทำให้สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนต่อบิดาหรือมารดาดีขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ พรทิพย์

วงศ์สุพรรณ (2540) ศึกษาถึงพยาบาลเทคนิคที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลพบว่าการสร้างสัมพันธ์ภาพต่อผู้ป่วยจิตเวชดีขึ้น และเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของ ลักษณะารณ์ วิงวอน (2542) ได้ศึกษาผลของการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อพฤติกรรมในการแสดงออกในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ กรุงเทพมหานคร พบว่าหลังการทดลองนักเรียนพยาบาลมีพฤติกรรมในการแสดงออกในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ สุขวสา จันทรอินทร์ (2542) ได้ศึกษาผลการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1 โรงเรียนนายเรือจังหวัดสมุทรปราการพบว่า นักเรียนนายเรือมีความเป็นผู้นำเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ธนิกา ขวัญจรเกียรติ (2543) ได้ศึกษาผลการฝึกพฤติกรรมในการแสดงออกที่เหมาะสมและการฝึกวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระยะก่อนการทดลองและระยะหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพของนักเรียนกับบิดาหรือมารดา ให้มีสัมพันธ์ภาพที่ดีขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการทดลองพบว่าการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพของนักเรียนกับบิดาหรือมารดาจะเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพในด้านความผูกพันรักใคร่ได้ดีที่สุด ลำดับรองลงมาคือด้านความไว้วางใจเชื่อถือ ด้านความคุ้นเคยสนิทสนม และด้านความสอดคล้องในสิ่งที่ปฏิบัติต่อกันตามลำดับ ดังนั้นควรมีการปรับกิจกรรมต่าง ๆ ในโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาสัมพันธ์ภาพด้านความไว้วางใจเชื่อถือ ด้านความคุ้นเคยสนิทสนม และด้านความสอดคล้องในสิ่งที่ปฏิบัติต่อกันเพิ่มขึ้น

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธ์ภาพด้านความผูกพันรักใคร่เพิ่มขึ้นทั้งที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามปกติ จึงควรมีการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีคะแนนสัมพันธ์ภาพด้านความผูกพันรักใคร่เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรทดลองโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักเรียนมัธยมปลาย นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ในสถานะแวดล้อมที่ต่างกันทางด้านแผนการเรียน กฎระเบียบในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านอื่น ๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน